

важливо популяризувати ідеї соціально відповідального інвестування та й інвестування загалом серед українського населення.

Список використаних джерел:

1. 12 Profound Statistics About Socially Responsible Investing That Show Trillions of Dollars Being Allocated to Sustainability/ CAUSEARTIST – URL: <https://www.causeartist.com/statistics-socially-responsible-investing-trillions-dollars-allocated-sustainability/>
2. Shared Responsibility, Global Solidarity: Responding to the socio-economic impacts of COVID-19 / United Nations – URL: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/sg_report_socio-economic_impact_of_covid19.pdf
3. Фермерство в Амстердаме: фермы и фермеры как есть / Евгений Тарасов – URL: <https://amsterdam10.ru/fermerstvo-v-niderlandakh-fermy-i-fermery-kak-est>
4. Соціально відповідальна інвестиційна діяльність як чинник сталого розвитку / Л. В. Ільченко-Сюйва, О. П. Слюсарчук – URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/16100/Sotsialno_vidpovidalna_investytsiina.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Abakumova J., Primierova O. Globalization, growth and inequality: testing causality and asymmetries // Ekonomicko-manazerske spektrum. – 2018. – Т. 12. – №. 2. – С. 83-95.

Ганіна К. О., Томіліна М. С.
Студентки 4 р.н., НаУКМА

РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ ТА РЕАКЦІЯ ТРАДИЦІЙНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Фінансові технології - це один із найбільших рушіїв цифрової трансформації фінансового сектору та поширення фінансової інклюзії. Протягом 2016-2019 років в Україні 58% від усіх створених компаній було зареєстровано саме фінтех, а в 2019 році з'явилося більше 20 нових стартапів. Тому, вже сьогодні фінтех-компанії можуть скласти справжню конкуренцію банкам, проте вони переходять на інший рівень та співпрацюють з фінансовими установами.

Раніше серед українських стартапів домінували платіжні системи, а в 2018 році почали розвиватися й інші напрямки, які вже набули популярності за кордоном, а саме: «insurtech» та «regtech». У 2020-2021 роках найбільш перспективними сферами фінтех-компаній додатково є управління капіталом («wealthtech»), кібербезпека, бігдата-аналітика, рішення для ринку нерухомості («proptech»), штучний інтелект та біометрика [1].

Також, варто зазначити, що наша держава посідає 4-те місце у світі за безконтактними платежами, хоча 37% населення до сих пір не мають банківських карт. В кінці листопада 2019 року НБУ повідомив, що в Україні кількість безконтактних та токенизованих платіжних карток зросла на 70 % [1-2].

До того ж, в Україні, розвиваються необанки сегменту Banking as a Service, серед яких можна виокремити Monobank та SportBank.

Пандемія коронавірусу сприяє прискоренню цифрових зрушень у використанні фінансових сервісів. Відповідно до звіту McKinsey&Co, тільки за травень 2020 року рівень цифрового залучення у країнах Європи підвищився до 20%, тоді як використання готівки, навпаки, скоритилося у два рази. В Україні загальна кількість безготівкових операцій та операцій з отримання готівки з використанням платіжних карток українських банків зросла на 24,5% у першому кварталі 2020 року порівняно з аналогічним періодом 2019 року. Тому фінтех-революція протікає набагато швидше, ніж очікувалося, а саме перетворює ландшафт ринку в країнах, які розвиваються [3-4].

Згідно з дослідженнями World Fintech Report, 48% клієнтів у світі покоління Z незадоволені асортиментом товарів та послуг, який пропонують банки та визначають його вузьким. У зв'язку з цим корпорації та банки стикнулися з кризовим становищем генерування ідей. Насамперед, їм складно змінити вже усталену систему «на ходу», а кількість людей, які можуть цим займатися, є незначною. Через такий тиск усталений банкінг в Україні втрачає канали комунікації з молодими споживачами та все більше розбудовує цифровий банкінг [5].

Згідно з каталогом фінтех-компаній України за 2019 рік на ринку працює більше 100 компаній у галузі фінансових технологій, серед них 43% працюють на міжнародному ринку. Ще з 2010 року спостерігається тенденція, за якої більша кількість фінтех-компаній працюють на задоволення потреб бізнесу. Згідно з опитуванням українських банків та фінтех-компаній у 2019 році 88% респондентів надають B2B послуги, що суперечить традиційній глобальній моделі функціонування фінтех і вказує на необхідність вдосконалювати інфраструктуру фінансового сектору в Україні, залучати інвестиції у маркетинг проектів B2C [6]. У 2019 році частка компаній у сфері фінансових технологій, які обслуговують великий та малий і середній бізнес складають 37%, фізичних осіб масового сегменту – 21% та преміум сегменту – 6%. Серед глобальних напрямків фінтеху в Україні можна виокремити: «платежі/перекази», «технології та інфраструктура», «консультаційні/аналітичні системи» та «мобільні гаманці». Серед відомих компаній, які представлені в Україні в галузі фінансових технологій у різних сферах, можна виокремити: LIQPAY, iPay.ua, Wayforpay (платежі та грошові перекази); Corezoid, paycore.io (технології та інфраструктура); Wallet Factory, MAXI (мобільні гаманці); Finik.Pro, monobank (діджитал та необанки); EWA, ЦИВІЛКІН, Sureberry (іншуртех); Creditot, Moneyveo (кредитування фізичних осіб); Creditor AI, Bredley Holding, STARTER (кредитування МСБ та великого бізнесу); Finkee, FINMAP (персональні фінанси); YouControl, Ring (регтех); Alfa Protection, Safebase, Hideez Group (кібербезпека); Kuna, LiteGo (блокчейн та криптовалюта); Poster POS, POSJam та SkyservicePOS (хмарні каси та термінали для малого бізнесу) тощо. [7-9].

НБУ та Міністерство цифрової трансформації спільно працюють над цифровізацією банківської системи в Україні та результатом цієї співпраці мають стати доступні онлайн-послуги світового рівня. Відповідно, передбачається

створення цифрової держави, доступної з телефону або комп'ютера у будь-якому зручному місці. Згідно зі слів Михайла Федорова, у застосунку Дія клієнти банків, які мають електронний паспорт, можуть використовувати його для підтвердження своєї особистості у віділенні банку. Також, за допомогою послуги шерингу цифрових документів, а саме передачі електронних паспортів у Дії, можна відкрити банківський рахунок як на онлайн-ресурсах банку, так і у відділенні. Згідно з даними за жовтень 2020 року понад 25 млн. громадян України вже користувалися послугами банків за допомогою цифрових документів, які вже доступні у Монобанку, А-Банку та ПриватБанку. Якщо всі банки України перейдуть на новий формат взаємодії з клієнтами, то таким чином вони матимуть змогу оптимізувати свої процеси, скоротити бюрократичні процедури, підвищити конкурентоспроможність. До того ж, під час пандемії коронавірусу мінімізація соціальних контактів сприяє впровадженню онлайн-послуг [10].

Беручи до уваги до залученість банків України до співпраці з фінтех-компаніями, то найпопулярнішою моделлю є ведення спільного проекту банків з фінтех-компаніями (Ощадбанк, Укргазбанк, Райффайзен Банк Аваль, Альфа-Банк, Укрсиббанк, ПУМБ, ОTR Bank Ukraine), ніж розробка власних інноваційних проектів (ПриватБанк, Укргазбанк, Райффайзен Банк Аваль, Альфа-Банк, ПУМБ, Credit Agricole, ТасКомБанк) та власна інкубація (Укрсиббанк, ОTR Bank Ukraine) [7]. Відповідно, причиною того, що банківські установи ведуть саме спільні проекти з фінтех-компаніями є висока вартість створення власної команди. Спільні проекти найчастіше реалізується за моделлю profit-sharing, що дозволяє банківським установам уникнути додаткових інвестиційних витрат і зменшити ризики невдачі запуску продукту.

Загалом, банки зацікавлені у співпраці з компаніями, що пропонують інноваційні рішення, несуть реальну цінність для бізнесу та потребують значних ресурсів. Проте, фінтех-компанії виокремлюють певні проблеми, які, на жаль, стримують розвиток фінтех-компаній в Україні, а саме: відсутність сталої фінтех-екосистеми, обмежена кількість діджитал-спеціалістів фінансового ринку, важкість у формуванні партнерств, низька фінансова грамотність населення, недостатнє покриття країни широкосмуговим доступом до Інтернету, а також, консерватизм банків, які стримує розвиток ринку. Тоді як банківські установи вказують на низьку платоспроможність населення як перешкоду впровадження фінансових технологій. На противагу вище зазначеним недолікам існують і переваги розвитку фінансових технологій в Україні, а саме: постійно зростаючий попит на конкурентні фінтех-сервіси та продукти під час пандемії, розвинений ІТ-сектор, запровадження методів віддаленої ідентифікації й аутентифікації, проактивна роль центального банку у розвитку інновацій [7].

Очікується, що в найближчі роки основними сферами співпраці банків з фінтех-компаніями будуть платіжні сервіси, системи штучного інтелекту, автоматизація бізнес-процесів та кібербезпека. Проте характерним для українського ринку є відсутність фінансування розвитку фінтехкомпаній банками через кредитування чи інкубатори, а саме модель вимушеної співпраці. 61% українських фінтехкомпаній підтвердили, що спостерігали небажання традиційного банкіngu впроваджувати рішення, запропоновані такими

компаніями, особливо це було помітно серед державних банків [9]. Експерти технологічної платіжної компанії Visa вказують на наступні тенденції розвитку ринку фінтех: співробітництво банків та фінтех-компаній, для створення нових сервісів, полегшення та пришвидшення здійснення платежів; диверсифіковане інвестування у фінтех-стартапи; надання фінтех-компаніям доступу до банківських послуг; поширення безготівкових платіжних технологій та їх вплив на розвиток концепції розумного міста; розповсюдження альтернативних біометричних платіжних методів (Face ID та Touch ID); спрощення діяльності підприємств-представників малого та середнього бізнесу, як приклад, приймання безготівкових платежів за допомогою смартфонів та QR-коду, використання смартфона з технологією NFC як POS-терміналу за допомогою якого можна приймати оплату за товари/послуги [7]. Також дуже перспективним є впровадження рашень технологій розподіленого реєстру DLT/Blockchain у банківській сфері, де Україна значно відстає, порівняно з міжнародним досвідом. А це за підрахунками експертів дозволить скоротити на 30-70% витрати на фінзвітність, комплаєнс та бізнес-операції, а також покращить обмін даними і підвищить прозорість [6, 8].

У липні 2020 року НБУ представив «Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року», цілями якої є розвинена кешлес-економіка, стала фінтех-екосистема та високий рівень цифрової і фінансової грамотності. Для того, щоб досягти поставлених задач, було виокремлено принципи підтримки стабільності та ефективності фінансового ринку, поширення фінансових інновацій, прозорого регулювання цілісного фінансового ринку за новими стандартами. Відповідно до напрямку «Розвинена кешлес-економіка» передбачається застосування дистанційної ідентифікації, верифікації та відкриття рахунків, діяльність необанків та фінансових компаній з можливістю відкриття платіжних рахунків та емісії електронних грошей, здійснення миттєвих платежів за рахунок QR-кодів. Згідно із стратегічним напрямком «Стала фінтех-екосистема» очікується запровадження стандартів відкритого банківнгу та суб'єкти ринку працюють відповідно до стандартів PSD2, розроблена та затверджена Біла книга регтеху-суптеху та діє система автоматичної реєстрації та моніторингу кіберінцидентів фінансових установ. Відповідно до напрямку «Високий рівень цифрової та фінансової грамотності» передбачється розроблення освітньої програми з цифрової грамотності населення різного віку у фінансовій сфері з проактивною роллю НБУ [4].

Отже, пандемія коронавірусу пришвидшила розвиток фінансових технологій, особливо у банківській сфері, оскільки збільшилася кількість безготівкових платежів. До того ж, споживачі банківських продуктів та послуг прагнуть отримувати більше від фінансових установ, які їх надають, оскільки 48% клієнтів незадоволені асортиментом товарів та послуг, який пропонують банки, та визначають його вузьким. Саме тому українські банки вимушені співпрацювати зі світом фінтех для того, щоб залишитися конкурентноспроможними. Україна посідає 4-те місце у світі за безконтактними платежами, та постійно розвивається у галузі фінансових технологій. Відповідно, було розроблено «Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року», цілями

якої є розвинена кешлес-економіка, стала фінтех-екосистема та високий рівень цифрової і фінансової грамотності. В майбутньому розвиток фінтех в Україні в розрізі роздрібної співпраці буде забезпечений підвищенням загального добробуту населення та розбудовою інфраструктури фінсектору у малих містах, а у співпраці з банківською ситемою насамперед має бути підкріпленим відкритістю банків до партнерств та витрат на нові рішення.

Список використаних джерел:

1. Фінтех-компанії в Україні: експерт проаналізувала динаміку розвитку. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-economy/2853596-fintehkompanii-v-ukraini-ekspert-proanalizuvala-dinamiku-rozvitku.html>.
2. Популярність безготівкових розрахунків платіжними картками зростає завдяки інноваціям. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/populyarnist-bezgotivkovih-rozrahunkiv-platijnimi-kartkami-zrostaye-zavdyaki-innovatsiyam>.
3. Фінтех в минулому, теперішньому, майбутньому... і українських реаліях. URL: <https://ua-news.liga.net>.
4. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>.
5. Тютюн І. Нема лиха без добра, або Як коронавірус змінить фінтех. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/06/11/661591/>.
6. Опитування українських банків та фінтех-компаній у 2019 році. URL: <http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/12/FinTech-Survey-2019.pdf>.
7. Каталог фінтех-компаній України 2019. URL: <http://drive.fintechua.org/FintechCatalog19Ukr.pdf>.
8. Огляд фінринку в Україні. URL: <https://medium.com/стартап-джедай/обзор-fintech-рынка-украины-18c8c4d56baa>.
9. Фінтех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/02/FinTech_Catalogue_feb2018_en_ua.pdf.
10. НБУ та Мінцифри спільно працюють над цифровізацією банківської системи України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-ta-mintsifri-spilno-pratsyuyut-nad-tsifrovizatsiyeyu-bankivskoyi-sistemi-ukrayini>.

Галицька Е.В.

Професор кафедри фінансів, НаУКМА

Донкоглова Н.А.

Провідний спеціаліст кафедри фінансів, НаУКМА

СТАТИСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Статистичне дослідження – процес пізнання (вивчення) соціально-економічних явищ за допомогою статистичних методів і кількісних характеристик систем показників [5]. Статистичне дослідження педагогічної діяльності слід здійснювати в кілька етапів:

1. Статистичне спостереження.